

U SLUŽBI RELIGIOZNOG ODGOJA

Pedeseta obljetnica Katehetskog
instituta Fakulteta odgojnih znanosti
Salezijanskog papinskog sveučilišta

EMILIO ALBERICH

Università Pontificia Salesiana
Piazza Ateneo Salesiano, 1
00139 Roma
Italija

Primljeno: 17. 2. 2004.

Izvorni znanstveni rad

UDK 061.27:268](450 Roma)(091)

Sažetak

Prigodom pedesete obljetnice Katehetskog instituta Fakulteta odgojnih znanosti Salezijanskog papinskog sveučilišta (1953-2003), autor ukratko podsjeća na povijest i djelatnost Instituta, ponovno potvrđujući njegovo pedagoško i katehetsko poslanje u službi religioznog odgoja. Katehetski institut, koji je potaknut svojim pedagoškim i katehetskim žarom utemeljio vrhovni poglavar Salezijanske družbe don Petar Ricaldone (1870-1951), razvijao se u okviru Fakulteta odgojnih znanosti u nekoliko faza: skromni početak u Torinu (1953-1958), polagano potvrđivanje u Rimu, u sjedištu u ulici Marsala (1958-1965), i zatim daljnji razvoj u konačnom sjedištu u rimskoj četvrti Nuovo Salario. Autor podsjeća na glavna područja djelovanja Instituta tijekom njegove pedesetogodišnje povijesti: poučavanje, izdavaštvo, istraživanje, sveučilišne djelatnosti. Ključne riječi: Katehetski institut Fakulteta odgojnih znanosti Salezijanskog papinskog sveučilišta u Rimu

Godine 2003. navršilo se pedeset godina od utemeljenja Katehetskog instituta Fakulteta odgojnih znanosti Salezijanskog papinskog sveučilišta. U ovom članku ukratko ćemo opisati njegovu povijest i ponovno potvrditi njegovo pedagoško i katehetsko poslanje u službi odgoja i evangelizacije u današnjem svijetu.

Život i povijest Katehetskog instituta usko su vezani uza život i povijest Višeg pedagoškog instituta Salezijanskog papinskog ateneja, koji je kasnije prerastao u Fakultet odgojnih znanosti Salezijanskog papinskog sveučilišta. Katehetski institut bio je sastavni dio Pedagoškog fakulteta, te je uvijek sudjelovao u njegovom životu i povijesti.

Katehetski problemi su se proučavali i zanimanje za njih pokazivalo na Papinskom salezijanskom ateneju od njegova

utemeljenja, u skladu s izričitom željom njegova utemeljitelja, don Petra Ricaldonea: »Čini mi se suvišnim dodati da će kateheza na Pedagoškom institutu Ateneja i u formacijskim kućama uvijek imati apsolutno povlašteno mjesto.«¹

Već su u prvim statutima koje je 1940. odobrila Sveta Stolica, u okviru Filozofskog fakulteta, predviđeni Pedagoški institut i seminar s pridruženom *posebnom Katehetskom školom*. Ipak se može reći da stvarna povijest Katehetskog instituta započinje 1953. godine jer se može zaključiti da je tek tada *Katehetska škola* poprimila

* Naslov izvornika: *Al servizio dell'educazione religiosa: nel 50° dell'Istituto di Catechetica della Facoltà di Scienze dell'Educazione*, u: »Orientamenti pedagogici« 51(2004)6, 1025-1047.

¹ »Atti del Capitolo Superiore« (1941), 142.

prvi početni oblik ostvarivanja. U kalendaru predavanja akademske godine 1953-1954. spominje se *Institut teologije odgoja i katehetike*, kao šesta »škola« ili institut Višeg pedagoškog instituta.

1. NA POČETKU SVEGA: Pedagoški i katehetski zanos don Ricaldonea

Nastanak Katehetskog instituta² unutar Višeg pedagoškog instituta zapravo je potaknut crkvenom i pedagoškom osjetljivošću utemeljitelja Ateneja, vrhovnog poglavara salezijanaca don Petra Ricaldonea (1870-1951) i njegovim zanosom za katehetiku.

Poglavar Družbe odgojitelja, don Ricaldone, od samog je nastanka Salezijanskog papinskog ateneja stalno priželjkivao stvaranje pravog Pedagoškog fakulteta. Tako je već 11. listopada 1941, u povodu početka nove akademske godine, poglavar i veliki kancelar novog Ateneja priopćio »radosnu vijest« o začetku neke vrste pedagoškog fakulteta, što je opravdao ovim riječima: »Osnivanje novog fakulteta svima je nama potrebno. Taj je fakultet potreban Salezijanskoj družbi, redovničkoj družbi odgojitelja.«³

Uistinu, niz su godina, uz mnoge poteškoće, don Ricaldone i njegovi najbliži suradnici (među kojima osobito brazilski salezijanac don Carlos Leôncio Da Silva) radili kako bi kod Svete Stolice isposlovali priznavanje novoga fakulteta. Do toga će doći tek 1956, pet godina nakon don Ricaldoneove smrti (1951). Znakovita je činjenica da je od početka Ateneja don Ricaldone na [Višem] Pedagoškom institutu želio posebnu »Katehetsku školu« ili Katehetski institut. Uistinu, već u prvim statutima (1940) piše:

Kako bi se što je više moguće umnožile neke filozofske discipline i druge koje su im srodne, na Filozofskom fakultetu se ustanovljuju različiti seminari i instituti, na kojima se poučavaju i posebni izborni predmeti i zasebni tečajevi što ih svake godine određuje Fakultetsko vijeće. Seminari i instituti Filozofskog fakulteta su sljedeći: [...] Pedagoški institut i seminar s posebnom »Katehetskom školom«.⁴

Zatim se nadodaje:

Imajući na umu narav i svrhu Salezijanskog ateneja, nužno je da predmeti koji se odnose na katehetiku imaju na raspolaganju sva didaktička sredstva koja su potrebna za valjano i uspješno poučavanje.⁵

² Za ovu povijesnu rekonstrukciju poslužili smo se dokumentacijom koju je sakupio J. Gevaert prigodom 25. obljetnice (J. GEVAERT, *25 anni dell'Istituto di Catechetica della Facoltà di Scienze dell'Educazione dell'Università Pontificia Salesiana di Roma*, u: »Orientamenti Pedagogici« 26[1979]4,724-731) i zatim prigodom 50. obljetnice utemeljenja Instituta (*L'Istituto di Catechetica della Facoltà di Scienze dell'Educazione. 50 anni di vita al servizio della catechesi. Un dossier per conservare la memoria*, Roma-UPS, 2003) te studijama J. M. PELLEZZA i R. GIANNATELLIJA. Usp. J. M. PELLEZZA, »Facoltà di Scienze dell'Educazione: Origini e primi sviluppi (1941-1965)«, u: G. MALIZIA – E. ALBERICH (ur.), *A servizio dell'educazione. La Facoltà di Scienze dell'Educazione dell'UPS*, LAS, Roma 1984, str. 13-47; ISTI, *Alle origini della FSE*, u: »Orientamenti Pedagogici« 48(2001)5, 876-906; ISTI, »Don Pietro Ricaldone e la formazione dei salesiani: alle origini dell'Università Pontificia Salesiana«, u: S. FRIGATO (ur.), *Don Pietro Ricaldone. quarto successore di Don Bosco 1932-1951. A cinquant'anni dalla morte 25 novembre 1951*, SGS, Torino 2001, str. 31-73; R. GIANNATELLI, »La FSE nel periodo 1965-1980«, u: G. MALIZIA – E. ALBERICH (ur.), *A servizio dell'educazione. La Facoltà di Scienze dell'Educazione dell'UPS*, nav. dj., str. 48-55.

³ Usp. arhiv Filozofskog fakulteta Salezijanskog papinskog sveučilišta u Rimu, *Cronaca dell'anno secondo 1941-1942*.

⁴ *Facultas philosophiae*, str. 46, čl. 91.

⁵ *Isto*, str. 66, čl. 146, § II.

Prema nakani poglavarava, katehetiku je trebalo njegovati i za nju osigurati posebno važno mjesto na Salezijanskom papinskom ateneju, ne samo pomoću te posebne »Katehetske škole« koja je bila uključena u Viši pedagoški institut, nego i u izlaganju različitih teoloških predmeta.

Ovdje posebnu pažnju zaslužuju dva inovacijska vida: činjenica da se željelo ustanoviti Viši centar za proučavanje katehetike i uključivanje tog Centra u nastajući Pedagoški fakultet.

U korijenu projekta svakako je don Ricaldoneova istaknuta osjetljivost za katehezu. U svojoj bogatoj djelatnosti vrhovnog poglavarava, on se uvijek iskazivao kao gorljiv promicatelj katehetske djelatnosti. Na srcu mu je bio niz pothvata koji su bili s time povezani: katehetska akcija, otvaranje Središnjega salezijanskog katehetskog ureda (1939), koji je kasnije postao Salezijanski katehetski centar (1943), osiguravanje prostorije za katehetsku dokumentaciju s najboljim i najmodernijim didaktičkim sredstvima za katehezu koja je bila smještena na Višem pedagoškom institutu i drugi slični pothvati. Godine 1940. poduzeo je široku akciju kako bi sav salezijanski svijet potaknuo na veće i ozbiljnije katehetsko zalaganje za mlade te je u vezi s time napisao opširnu okružnicu.⁶

Svakako je znakovita činjenica da je don Ricaldone mislio na sveučilišnu ustanovu u službi kateheze, posebno unutar Pedagoškog fakulteta. Valja se prisjetiti da u ono vrijeme (1940) nisu stvarno postojale više katehetske škole, koje će nastati tek nakon Drugoga svjetskog rata.⁷ Moguće je zamisliti da je don Ricaldone bio svjestan kako se ta konstitutivna sastavnica salezijanskog poslanja – kateheza ili evangelizacija mladeži – više ne može temeljiti samo na empirijsko-praktičnom pristupu nego je došlo vrijeme da se u okviru nove salezi-

janske sveučilišne ustanove ustanovi pravi centar za studij i istraživanje na visokoj razini i međunarodnih dimenzija, kako bi se zajamčila formacija salezijanaca, stručnjaka u pedagogiji i katehatici.

Izvorna je i vrlo znakovita zamisao smještanje Katehetske škole u novoutemeljeni Pedagoški fakultet, bilo stoga što je postojanje takvoga fakulteta predstavljalo novost koja će tek nakon mnogih napora biti priznata, bilo zbog tradicionalnog smještanja katehetskog studija unutar teologije.

Kao što je već spomenuto, crkvene vlasti postavljale su ogromne prepreke don Ricaldoneovoj ideji o Višem pedagoškom institutu *ad instar facultatis*, a prema tome i s mogućnošću podjeljivanja akademskih stupnjeva. Tek se nakon dugih i mukotrpnih nastojanja uspjelo postići i službeno prihvaćanje toga fakulteta, o čemu svjedoči dekret od 4. srpnja 1956. U svakom slučaju, povezivanje pedagogije i katehetike, iako nije bilo potpuna novost,⁸ nesumnjivo je

6 Usp. P. RICALDONE, *Oratorio festivo, catechismo, formazione religiosa*, SEI, Torino 1940.

7 Prisjetimo se sljedećih ustanova: »Centre Documentaire Catéchétique« isusovaca u Louvainu, što ga je 1935. utemeljio o. Georges Delcuve, a koji je kasnije postao Centar »Lumen Vitae« u Bruxellesu; »Canisium« isusovaca u Nijmegenu (»Hoger Katechetisch Instituut«, 1945); »Institut Supérieur Catéchétique« u Parizu (1950, koji je kasnije postao »Institut Supérieur de Pastorale Catéchétique«). Kad je riječ o Italiji, možemo podsjetiti na formativnu djelatnost nekoliko časopisa, npr.: »Catechesi« (od 1932), zatim »Sussidi« Braće kršćanskih škola (od 1936. do 1977), početno djelovanje Središnjega salezijanskog katehetskog ureda (Ufficio Catechistico Centrale Salesiano, Torino 1939), Viša škola za vjeroučitelje Nacionalnog centra za katehetske djelatnosti Katoličke akcije (CENAC, tečajevi u Vallombrosi, od 1953).

8 Od nastanka »pastoral« i »katehetike« u 18. st. nailazimo na različite oblike približavanja pedagogije i katehetike. Usp. P. BRAIDO, *Lineamenti di storia della catechesi e dei catechismi. Dal »tempo delle riforme« all'età degli imperialismi (1450-1870)*, Elledici, Leumann (To) 1991, str. 330-334. Prisje-

bilo izvorno, budući da je katehetika, koja je ujedno i dio pastoralne ili praktične teologije, imala svoje tradicionalno mjesto u okviru teoloških znanosti.

2. TORINSKO RAZDOBLJE INSTITUTA (1953-1958): Više obećanje negoli stvarnost

Ako se, kao što je već spomenuto, 1953. godina može smatrati godinom osnutka Katehetskog instituta, njegovo je postojanje nekoliko godina bilo vrlo nestalno i nejasno. Prije svega zbog nedostatka predavača za to područje, ali i zbog toga što nije postojala osnovna organizacija, niti je bilo dovoljno studenata za katehetsku specijalizaciju. Valja imati na umu da su do službenog priznavanja Višega pedagoškog instituta (1956) kao studenti bili prihvaćani samo salezijanski klerici i svećenici.

To su godine kada Viši pedagoški institut, koji se tada još nalazio u Torinu (u sjedištu ustanove »Conti Rebaudengo«), nastoji prevladati trenutak krize i neodlučnosti nakon bezuspješnog nastojanja da dobije željeno kanonsko priznanje. Nakon što je umro don Ricaldone (1951), a glavni se suradnik Instituta, don Leôncio da Silva, vratio u Brazil (1952), potvrđuje se i ostvaruje strategija koju je don Ricaldone odredio već prije nekoliko godina. Riječ je o takozvanoj »politici činjenica«, tj. o želji da se crkvenu vlast suoči s konkretnom i vrijednom stvarnošću istraživanja i poučavanja na pedagoškom području.⁹ S akademskog gledišta traže se različiti oblici organiziranja studija, povezano s Filozofskim fakultetom, ali uvijek u vrlo nesigurnom obliku i s vrlo ograničenim brojem studenata.

Što se tiče katehetskoga područja, u programu Višega pedagoškog instituta (1953) nalazi se već prvi zapis o tečajevima speci-

jalizacije u katehatici, s opsežnim popisom predmeta: teologija odgoja, kerigmatska teologija, pastoralna teologija, crkveni pedagoški nauk, religiozna pedagogija, katehetika II (posebna pitanja katehetike prema određenim kategorijama), biblijska i liturgijska kateheza, didaktička pomagala za katehezu, povijest kateheze, crkveno katehetsko zakonodavstvo, religiozna sociologija, seminar iz teologije odgoja, eksperimentalna škola primjene i istraživanja, formacija crkvenog i redovničkog osoblja, omladinski pokreti i organizacije, religiozna i pastoralna psihologija.¹⁰ Ta se specijalizacija u katehatici međutim, zbog pomanjkanja profesora i studenata, više godina neće ostvarivati,¹¹ s izuzetkom akademske godine 1954-1955, kad su bili upisani salezijanci Giancarlo Negri, Andrea Pauliny i Michel Renckens.

U međuvremenu sve jasnije napreduje »politika činjenica« kako bi se od Svete Stolicе postiglo prizeljktivano priznanje pedagogije. Tu se pojavljuju i prvi rezultati na katehetskom području, kao što je npr. uspjeti »Tečaj pedagogije za svećenstvo« (1955), koji je s velikim uspjehom i odjekom organiziran u Torinu. Na tom tečaju podjeljivala se i diploma iz pedagogije i katehe-

timo se i tradicionalne njemačke »religiozne pedagogije« (*Religionspädagogik*), s odgovarajućim sveučilišnim katedrama za formaciju nastavnika vjeronauka.

⁹ Usp. J. M. PRELLEZO, *Don Pietro Ricaldone e la formazione dei salesiani: alle origini dell'Università Pontificia Salesiana*, nav. dj., str. 54-57.

¹⁰ Usp. *Programma generale dell'Istituto Superiore di Pedagogia [...] Specializzazione in Teologia dell'educazione e Catechetica*, u: »Orientamenti Pedagogici« 1(1954)1, str. 95.

¹¹ U akademskoj godini 1953-1954, dekan don Corrallo se tužio da »[...] katehetika i strukovni dio šute zbog apsolutnog pomanjkanja profesora«. Usp. J. M. PRELLEZO, *Facoltà di Scienze dell'Educazione: Origini e primi sviluppi (1941-1965)*, nav. dj., str. 30.

tike.¹² Organizirani su i različiti susreti i tečajevi pedagoško-didaktičko-katehetskog posuvremenjivanja u raznim gradovima Italije.¹³

3. PRVO RIMSKO RAZDOBLJE (1958-1965): Katehetika se počinje afirmirati

Preseljenje u Rim (1958), u sjedište Salezijanskog zavoda Srca Isusova u ulici Marsala 42, za Viši pedagoški institut predstavlja znakovito »vrijeme upotpunjenja«,¹⁴ a ujedno je to i za katehniku početak procesa postupnog potvrđivanja.

Zaokret predstavlja prije svega postizanje toliko očekivanog službenog priznanja Višega pedagoškog instituta sa strane Svete Stolice, 4. srpnja 1956. Tim se priznanjem u sklop papinskih sveučilišta službeno prihvaća pedagoški fakultet, a to je salezijancima svakako poticaj za radost i ponos: »Prvi pedagoški fakultet nastao je u Italiji u spomen na don Bosca.«¹⁵

Što se tiče katehetskoga područja, u novim statutima, među raznim »školama« Višega pedagoškog instituta, ne spominje se više »Institut teologije odgoja i katehetike« nego jednostavno »Katehetski institut«. Dvije godine kasnije, godine 1958, zauzet će se važno stajalište o potrebi da se tom Institutu, prema novim statutima, dade jasnije i obnovljeno određenje.

3.1. *Katehetski institut u novom uređenju Višega pedagoškog instituta*

Statuti Višega pedagoškog instituta službeno su odobreni 2. srpnja 1956. Oni sadrže značajne promjene s obzirom na eksperimentalni nacrt iz 1953. Među specijalizacijama sada nalazimo Katehetski institut, koji je spomenut na trećem mjestu: 1. Pedagoška metodologija, 2. Didaktika, 3. Kate-

hetika, 4. Povijest pedagogije, 5. Psihologija, 6. Sociologija (čl. III, 3).

Novi Statuti opisuju zadatke raznih instituta Višega pedagoškog instituta, koji su za Katehetski institut ovako opisani:

1. Prije svega promicati i njegovati katehetsku znanost i umijeće katehizacije. Drugim riječima: (interdisciplinarno) istraživanje na području katehetike pomoću stručnih izdanja, prakse didaktičkog eksperimentiranja itd.
2. Osigurati stručno poučavanje (na akademskoj razini) za one koji izaberu katehetsku specijalizaciju (u godini licencijata) (čl. III, 1).
3. Organizirati dvogodišnji dodiplomski tečaj za promicanje katehetske znanosti na području formacije klera i laika (sveučilišni opseg, postakademska formacija) (čl. III, 2). Vođenje programa poučavanja i stjecanja akademskih stupnjeva uvijek je u isključivoj nadležnosti Višega pedagoškog instituta.

Što se tiče studenata, program studija je za godinu licencijata (3. tečaj) predvidio izbor između 6 skupina predmeta za »pedagošku specijalizaciju« u određenom pravcu, npr. u pedagogiji, u psihologiji ili u *katehnetici*. Tražilo se pohađanje barem 5 predmeta pojedinačne specijalizacije, zajedno s praktičnim vježbama povezanim sa sva-

¹² Taj su tečaj toplo preporučivali među ostalima torinski nadbiskup kardinal Fossati, a povoljno ga je ocijenila i Kongregacija za sjemeništa. Uspjeh tečaja bio je jedan od razloga zbog kojih su se profesori protivili prijevremenom preseljenju Instituta u Rim.

¹³ Tako npr. u Albi (1956), Lanza (1956), Rimu (1956, 1957), Napulju (1957), Cataniji (1957). Usp. J. M. PRELEZZO, *Facoltà di Scienze dell'Educazione: Origini e primi sviluppi (1941-1965)*, nav. dj., str. 38.

¹⁴ Usp. *isto*, str. 40.

¹⁵ Tako se izrazio D. Giammancheri, usp. »Scuola Italiana Moderna« (1957).

kom od njih (Statuti 1956, čl. XII, 1). Program specijalizacije u katehatici obuhvaćao je sljedeće predmete: specifična pitanja katehetske metodologije, sažetak katoličkog nauka u službi kateheze, religiozna psihologija, religiozna sociologija, katehetske ustanove, posebni problemi pastoralne metodologije mladih, povijest kateheze.

Stvarno je međutim, uzevši u obzir za nemariv broj studenata na Višem pedagoškom institutu do oko 1967. godine, istovremena ponuda šest specijalizacija bila jednostavno utopijska i zapravo nisu bile sve aktivirane. Svake je godine Fakultetsko vijeće određivalo koje će se specijalizacije aktivirati sljedeće godine te je određivalo predmete koji će se predavati za svaku specijalizaciju.

Valja napomenuti kako je svaki predmet uvijek pripadao »pedagogiji«, za formaciju stručnjaka u odgoju s posebnim naglascima na raznim specijalizacijama. S obzirom na katehetsku specijalizaciju, nikada nije postojala nakana izravne formacije školskih vjeroučitelja ili bazičnih kateheta za župe. Naprotiv, željelo se formirati stručnjake za pedagogiju i katehetiku koji će biti sposobni te predmete predavati na fakultetima, u sjemeništima i u redovničkim teološkim institutima, odnosno koordinirati i organizirati formaciju raznih kategorija katehetskih i pastoralnih djelatnika.¹⁶

3.2. *Prema konačnom određenju Katehetskog instituta*

Prije svog premještanja u Rim, odgovorni na Višem pedagoškom institutu odlučno su se suočili s problemom dostojnog i konačnog uređenja Katehetskog instituta.

Svi instituti Višega pedagoškog instituta, osim Katehetskoga, bili su temeljito preuređeni kako bi bili usklađeni s novim statutima koji su odobreni 1956. godine. Budući da se 1958. Viši pedagoški institut

trebao premjestiti iz Torina u Rim, neki su željeli premještaj odgoditi za jednu ili više godina upravo zbog toga što Katehetski institut još nije odgovarao novim odredbama Statuta. Tada je dekan, don Vincenzo Sinistrero, upoznao s tim problemom tadašnjeg rektora, don Eugenija Valentinija. U vezi s time ovdje je vrijedno prenijeti dio zapisa sa sastanka Fakultetskog vijeća Višega pedagoškog instituta (održanog 14. siječnja 1958), na kojemu je don Sinistrero podastro rektoru zaključke do kojih je došao s obzirom na Katehetski institut:

Prvi problem o kojemu se raspravljalo bio je Katehetski institut. Dekan je iznio problem o kojemu su vijećnici već raspravljali na ovome mjestu.

Pedagoški institut osjeća hitnu potrebu organiziranja Katehetskog instituta. Glavni razlog su statuti koji su nedavno odobreni i prema kojima valja osigurati katehetsku specijalizaciju i organizaciju spomenutog Instituta. [...] Očito je da Družbi treba institut za specijalizaciju vjeroučitelja i za vođenje Salezijanskoga katehetskog centra.

Iznoseći problem, dekan postavlja izravno pitanje, treba li dati prednost hitnom organiziranju Katehetskog instituta unutar Višega pedagoškog instituta. Osim toga, treba li taj Institut nužno biti povezan s Višim pedagoškim institutom.

Rektor odgovara na ta dva pitanja. S obzirom na prvo, podsjeća da katehetska skrb mora biti u središtu svih nastojanja Salezijanskoga papinskog ateneja. Doista, utemeljitelj i organizator Salezijanskoga papinskog ateneja, don Petar Ricaldone, blažene uspomene, dao je Ateneju to znakovito obilježje.

S obzirom na drugo pitanje, rektor izričito izjavljuje da Katehetski institut

¹⁶ Usp. Statuti 1956, čl. II, 3.

mora biti dio Višega pedagoškog instituta. Njegovo je naravno mjesto upravo na Pedagoškom fakultetu. Osim toga, rektor don Valentini podsjeća na svoju zamisao da Katehetski institut mora vršiti značajan utjecaj i na Teološki fakultet. Tako i sama teološka pouka mora voditi računa o zahtjevima katehizacije.

Drugi problem koji je spomenuo dekan bilo je pitanje organizacije Katehetskog instituta. Svi savjetnici traže da se Institut organizira za svrhu koju navodi Viši pedagoški institut [...]. Katehetski institut temeljit će se zapravo na četiri katedre. Teolog će biti zadužen za poučavanje teologije odgoja, a pedagog-psiholog predavat će predmet religiozne psihologije. Za katehetu-didaktičara traži se posebna priprava na području didaktičkog eksperimentiranja; povjesničar pak mora biti osposobljen i za područje katehetskog zakonodavstva.

Ovaj tekst vrlo jasno izriče svijest o važnosti i značenju katehetike za Pedagoški fakultet i za Salezijanski atenej uopće. Potvrđuje se potreba da se jasno i dostojno usustavi Katehetski institut unutar Višega pedagoškog instituta kako bi se zajamčio njegov sveučilišni identitet i osigurala katedre i predavači koje traže Statuti. Nije se moglo očekivati bolje stajalište u korist središnjega mjesta i važnosti katehetskog istraživanja u okviru Salezijanskog ateneja.

Posebice valja istaknuti rektorov odgovor na pitanje o temeljnom značenju katehetske dimenzije: ona »mora biti u središtu sveukupnoga zanimanja Salezijanskoga papinskog ateneja. Utemeljitelj i organizator Salezijanskoga papinskog ateneja, don Petar Ricaldone blažene uspomene dao je Ateneju to znakovito obilježje«. Jednako je tako presudna i tvrdnja o smještaju katehetike unutar pedagogije, što je također u skladu s voljom utemeljitelja don Ricaldonea:

»Katehetski institut mora biti dio Višega pedagoškog instituta. Njegovo je naravno mjesto upravo na Pedagoškom fakultetu.«

3.3. *Rastuća djelatnost poučavanja i istraživanja*

O mladom se Institutu pronio glas u općem ozračju katehetske obnove u kojem se živjelo tih godina pripreme i održavanja Drugoga vatikanskog sabora. Na katehetskom području na europskoj razini pojavljuju se zahtjevi za sadržajnom i metodološkom obnovom koja se priznaje kao »kerigmatski pokret«, a obilježavaju je povratak biblijskim izvorima kršćanske poruke (ponovno otkriće »kerigme« i »povijesti spasenja«), kristocentričam te psihološka i induktivna didaktika glasovite »minhenske metode«. ¹⁷

S obzirom na životnost Katehetskog instituta, možemo podsjetiti na dva glavna područja djelatnosti: *poučavanje i istraživanje*.

3.3.1. Poučavanje

Odlukom Fakultetskoga vijeća na Katehetskom institutu, u onom dijelu u kojem je to centar za istraživanje i promicanje, predviđene su četiri temeljne katedre, koje moraju uključiti:

1. *teologa*, koji će poučavati predmet »teologija odgoja«;
2. stručnjaka za *pedagogiju* i *psihologiju*, koji će predavati predmet religiozne psihologije;
3. *katehētīčara-didaktīčara*, stručnjaka za katehetsku metodologiju i didaktičko eksperimentiranje;
4. profesora *povijesti* kateheze, koji će morati poučavati katehetsko zakonodavstvo.

¹⁷ Usp. E. ALBERICH, *Kerigmatika (kerigmatska kateheza)*, u: M. PRANJIC (ur.), *Religijskopedagoško-katehetski leksikon*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb 1991, str. 368-371.

Kao što se vidi, priželjkuje se istovremeno interdisciplinarno postojanje različitih sastavnica: ozbiljnog *teološkog* temelja, *pedagoškog* temelja s osobitim obzirom na religioznu psihologiju, snažnog *metodološkog* i *didaktičkog* temelja, te *povijesne* dimenzije s osvrtnom na katehetsko zakonodavstvo. Prva briga bila je, dugo vremena, oblikovati i učvrstiti predviđene predmete, koji su tijekom prvoga rimskog razdoblja bili povjereni trima predavačima odgovornima za to područje, a to su bili: L. Csonka, G. Negri i G. Groppo.

Laszlo Csonka, salezijanac mađarske nacionalnosti, bio je prvi predavač katehetike na Višem pedagoškom institutu. Njegova se aktivnost predavanja i istraživanja usredotočila na vjeronaučnu didaktiku, povezano s europskim katehetskim razmišljanjem. Giancarlo Negri¹⁸ je bio aktivan kao predavač katehetske metodologije od 1958. do 1966. Giuseppe Groppo dao je velik doprinos vrednovanju teološke dimenzije katehetike u vrijeme u koje se, posebice u Italiji, gledalo gotovo isključivo na didaktiku. Pomoću svojih studija o povijesti antičke kateheze uvelike je pridonio smještanju katehetike u veliku tradiciju prvih kršćanskih stoljeća.

U akademskoj godini 1961-1962, nakon šest godina »šutnje« zbog pomanjkanja studenata, iznova se aktivira specijalizacija iz katehetike, slijedeći službene programe iz 1956.¹⁹

3.3.2. Istraživanja i publikacije

S obzirom na *istraživanje* valja istaknuti nekoliko važnih izdanja Višega pedagoškog instituta, kao što su djelo *Educare*, napose treći svezak trećega izdanja (1964), koji je u ono vrijeme bio jedan od najboljih i najnovijih katehetskih priručnika u Italiji.²⁰

Katehetski institut je dao i nemalen doprinos talijanskom izdanju Herderove

pedagoške enciklopedije, *Enciklopedijskom pedagoškom leksikonu (1958-1959)*, napose u leksikonskim člancima koji su se odnosili na katehetiku i religioznu pedagogiju. L. Csonka je osim toga napisao i razne članke za *Katehetski leksikon* što ga je priredio L. Lentner (1961).²¹

Drugo područje istraživanja predstavlja eksperimentalno istraživanje (u suradnji sa Salezijanskim katehetskim centrom u Torinu-Leumannu) na novom nizu didaktičkih priručnika za školski vjeronauk u višim razredima osnovne škole, koji su objavljeni 1962. godine. To eksperimentalno istraživanje postalo je temeljem za tekst *Otkriće kraljevstva Božjega*,²² nakon čega je slijedilo

¹⁸ Među brojnim publikacijama ovoga autora podsjećamo na priloge u trećem svesku djela *Educare* i na knjigu *Catechesi e mentalità di fede. Metodologia catechistica fondamentale*, Elledici, Leumann (To) 1976.

¹⁹ Predviđeni predmeti su: katehetska metodologija (L. Csonka i G. Negri), religiozna sociologija (P. Grasso), povijest kateheze (L. Csonka), seminar i praktične vježbe iz katehetske metodologije (L. Csonka i G. Negri). Sljedeća godina predviđa ove predmete: specifična pitanja katehetske metodologije (G. Negri), posebni problemi pastorala mladih (P. Gianola), katehetske ustanove (L. Csonka).

²⁰ Nakon prvoga izdanja 1956. godine, drugo izdanje (1959-1960) je sadržavalo mnoge katehetske priloge. Posebice treći svezak trećega izdanja predstavlja koristan priručnik katehetske metodologije. Usp. P. BRAIDO (ur.), *Educare. Sommario di Scienze pedagogiche*. Vol. III. *Fondamenti psico-pedagogici della catechesi. Storia della catechesi, problemi generali della catechesi, catechesi evolutiva, differenziale*, PAS-Verlag, Zürich 1964.

²¹ Usp. L. LENTNER (ur.), *Katechetisches Wörterbuch*, Herder, Freiburg im Breisgau 1961. Talijansko izdanje: L. LENTNER – L. PIGNATIELLO (ur.), *Dizionario di catechetica*, Paoline, Roma 1966.

²² Usp. L. CSONKA – G. NEGRI, *La scoperta del Regno di Dio, sv. I. Schede per l'insegnamento della religione nelle scuole medie: la fede*, 2. sv., Elledici, Torino 1962; *La scoperta del regno di Dio, sv. 2. Schede per l'insegnamento della religione nelle scuole medie: la grazia*, 2. sv., Elledici, Torino 1962; *La scoperta del regno di Dio, vol. 3. Schede per l'insegnamento della religione: la morale*, 2 sv., Elledici, Torino 1962.

konačno izdanje didaktičkog priručnika.²³ Taj tekst u talijansku katehezu uvodi zahtjeve za kerigmatskom obnovom te pedagošku i eksperimentalnu dimenziju istraživanja na odgojnom i didaktičkom području. Možda bi se moglo reći da ti tekstovi pripadaju najboljim primjerima kerigmatske kateheze u Europi.²⁴

Na području katehetskog istraživanja mogu se istaknuti prva doktorska istraživanja²⁵ i sudjelovanje na nacionalnim susretima »Prijatelja kateheze« (Passo della Mendola, 1959; Asiz, 1960), odakle su doprinosi L. Csonke, G. Groppa i G. Negrija, zajedno s p. Domenicom Grassom značajni za katehetsku obnovu u Italiji.

Kraj ovoga razdoblja podudara se sa zaključivanjem rada Drugoga vatikanskog sabora (prosina 1965) i premještanjem Salezijanskoga papinskog ateneja u njegovo novo i konačno sjedište. Tako se otvara nova etapa i novo obzorje za Pedagoški fakultet i njegov Katehetski institut.

4. U NOVOM SJEDIŠTU SALEZIJANSKOGA PAPINSKOG SVEUČILIŠTA (1965-1981): Uspon Fakulteta odgojnih znanosti i životnost Katehetskog instituta

Konačno premještanje svih fakulteta Salezijanskoga papinskog sveučilišta (tada još zvanog Salezijanski papinski atenej) u novo sjedište u četvrti Nuovo Salario (rujan 1965) označava novu važnu postaju za cijelo Sveučilište, a posebno za Fakultet odgojnih znanosti i, unutar njega, za sve njegove institute.

4.1. *Nove perspektive za pedagogiju i katehetiku*

Može se reći da 1965. godina predstavlja odlučujući zaokret za život Pedagoškog fa-

kulteta. To je godina konačnog odobrenja Statuta Višega pedagoškog instituta kojima se određuje njegov temeljni ustroj i metodološko-pedagoško usmjerenje. Poučavanje na njemu i službeno je otvoreno laicima.

Dva događaja velike važnosti određuju novu situaciju u kojoj se nalazi pedagogija: zaključak Drugoga vatikanskog sabora (1962-1965) i održavanje, upravo u novom sjedištu Ateneja, Devetnaestoga općeg sabora Salezijanske družbe. Vrlo je znakovita činjenica što su razni profesori Višega pedagoškog instituta bili pozvani da sudjeluju na tom općem saboru kao stručnjaci. Novo crkveno i salezijansko razdoblje konačno određuje vrlo povoljno ozračje i veliko poštovanje prema Ateneju i njegovom Pedagoškom fakultetu.²⁶ Tih godina znatno se povećava broj studenata: broj upisanih na Viši pedagoški institut u pet godina raste s 84 studenata u akademskoj godini 1965-1966 na 243 u akademskoj godini

²³ CENTRO CATECHISTICO SALESIANO DI TORINO-LEUMANN – ISTITUTO DI CATECHETICA DEL PONTIFICIO ATENEIO SALESIANO (ur.), *La scoperta del Regno di Dio*, 3 sv., Elledici, Leumann (To) 1964-1966.

²⁴ Svojevremeno ih je časopis »Lumen vitae« (1970)3, 529, ocijenio »najboljom ilustracijom kerigmatske faze katehetske obnove«. Valja napomenuti da se u više od jednog desetljeća svake godine prodavalo oko 300 000 primjeraka svakog sveska godišnje.

²⁵ Prvu doktorsku disertaciju iz katehetske metodologije obranio je Roberto Giannatelli pod vodstvom prof. Luigija Calonghija. Usp. R. GIANNATELLI, *Prove oggettive di religione per la scuola media: costruzione, taratura, conclusioni* (1964), Biblioteca »Quaderni di Orientamenti Pedagogici« 13, PAS Verlag, Zürich 1966.

²⁶ Opći sabor izričito spominje kako se cijeni katehetska djelatnost Višega pedagoškog instituta: »XIX. opći sabor priznaje snažan napor koji je Družba načinila na tom području [tj. području kateheze] ustanovljivanjem Knjižare kršćanskog nauka (*Libreria Dottrina Cristiana: Elledici*), Salezijanskoga katehetskog centra, katehetskih tečajeva, Pedagoškog instituta«. Usp. »Atti del Consiglio Superiore« (1966)47, 187.

1969-1970. I na specijalizaciji iz katehetike malo-pomalo se povećava broj studenata, posebice sedamdesetih godina.²⁷

Statuti Višega pedagoškog instituta jasno unutar njega definiraju ustroj njegovih različitih instituta, koji se predstavljaju kao studijska i istraživačka središta. Ti instituti ponovno definiraju vlastiti identitet i svoju akademsku zadaću te istovremeno dobivaju primjeran logistički smještaj u novom sjedištu.

I Katehetski institut moći će konačno raspolagati odgovarajućim prostorima u zgradi Pedagoškog fakulteta: ured dekana i uprave, radne sobe predavača, tajništvo, seminarska čitaonica i knjižnica. Postupno uključivanje novih profesora također će doprinijeti njegovu razvoju. To su: Emilio Alberich (1964, fundamentalna katehetika i kateheza odraslih), Roberto Giannatelli (1965, katehetska metodologija), Vito di Chio (1972-1975, kateheza odraslih), Joseph Gevaert (1974, katehetska antropologija), Ubaldo Gianetto (1972, povijest kateheze, formacija kateheta), Cesare Bissoli (1976, Biblija i kateheza), Franco Lever (1976, kateheza i društveno priopćavanje). Njima valja pribrojiti sjajan doprinos nekolicine vanjskih predavača i suradnika: Claudija Bucciarellija (1971-1979, kateheza i pastoral mladih), Francesco Veronese (1971, katehetska dokumentacija), Ferdinanda Devestela (1977-1990, pedagogija i kateheza osoba s poteškoćama u razvoju), Marie Luise Mazzarello (1979-1994, kateheza djece), Marcelle Pomponi (1972, razni oblici suradnje), Margherite Dragoni (1980, didaktičko eksperimentiranje u osnovnoj školi) i drugih. Osim toga, valja spomenuti brižljiv i trajan rad kojim Ludovico Astorri od 1968. predstavlja temeljnu i neophodnu sastavnicu za dobro odvijanje djelatnosti Katehetskog instituta.

Može se reći da će u novom ustroju Fakulteta odgojnih znanosti Katehetski institut moći konačno izraziti svoje poslanje i svoju specifičnost. Sporazumno s raznim sličnim institutima i centrima na međunarodnoj razini, njih obilježavaju tri bitne oznake: posebna pažnja posvećena problemima odgoja i pastorala mladih; bujan razvoj humanističkim znanostima; posebno osposobljavanje za područje pozitivnih istraživanja i eksperimentiranja.

4.2. *Širenje i životnost Katehetskog instituta*

Razmotrimo sada vrijeme koje obuhvaća razdoblje od premještanja Ateneja u novo sjedište (1965) sve do 1981. godine, tj. sve do trenutka kada će uspostavljanje *Oblasnog ustroja pastorala mladih i katehetike*, kojim združeno upravljaju Teološki fakultet i Fakultet odgojnih znanosti, promijeniti fizionomiju katehetskog kurikuluma i konkretan život Katehetskog instituta.

Može se reći da je to vrijeme – u određenom smislu – bilo najkreativnije i najproduktivnije razdoblje Katehetskog instituta. Ono se podudara s bogatim postkoncilskim razdobljem, vrlo živim vremenom u kojemu koncilski utjecaji vrlo snažno utječu na katehezu i na katehetiku. Njime je uvjetovano sveukupno područje katehetske prakse i razmišljanja, a novi zahtjevi i ostvarenja otvaraju sugestivna obzorja za katehezu: antropološku dimenziju, ponovno otkrivanje Biblije, središnju ulogu zajednice, prvenstvo kateheze odraslih, potvrđivanje novih govora u priopćavanju vjere, medijsku revoluciju itd. Riječ je o vrlo nemirnom, a često i grčevitom svijetu istraživanja i eksperimentiranja koji osim

²⁷ Usp. S. SARTI – N. ZANNI, *Dati statistici*, u: G. MALIZIA – E. ALBERICH (ur.), *A servizio dell'educazione. La Facoltà di Scienze dell'Educazione dell'UPS*, nav. dj., str. 188.

toga nije lišen slabosti i zbunjenosti. Na općem crkvenom području odvija se proces obnove i revizije raznih čimbenika katehetskog ustroja: novi dokumenti crkvenog učiteljstva, nova katehetska pomagala, nova središta i djelatnosti formacije i posuvremenjivanja, najrazličitiji pothvati razmišljanja, susreta, promicanja itd.²⁸

Može se osim toga spomenuti kako je Katehetski institut, zbog svoga pedagoškog ustroja i svoje osjetljivosti za Drugi vatikanski sabor, uvijek nastojao uravnoteženo poštovati »dvostruku dušu«, teološku i pedagošku, katehetskog djelovanja. Odatle uvijek uvelike isticana važnost doprinosa humanističkih znanosti. To međutim nije uvijek bilo na odgovarajući način shvaćeno i vrednovano, napose ne od osoba koje su bile vezane uz poimanje tradicionalne, pretežno teološke i doktrinarne, kateheze. Katehetsko se razmišljanje Katehetskog instituta često držalo previše horizontalističkim i jednostrano »metodološkim«.²⁹

Katehetski je institut potpuno uključen u to i takvo sveukupno poticajno postkoncilsko razdoblje u kojemu sudjeluje sa zanimanjem i životnošću. I ovdje valja istaknuti tri temeljna područja očitovanja njegova života: *poučavanje, istraživanje i sveučilišnu djelatnost.*

4.2.1. Poučavanje

Pridruživanje novih profesora i poticajno postkoncilsko ozračje potiču razvoj djelatnosti poučavanja, u službi organiziranja i brojnije specijalizacije u katehatici, uvijek unutar pedagoškog kurikulumu.

Salezijansko sveučilište je već 1966. godine, u skladu s koncilskim zahtjevima, započelo posuvremenjivanje svojih statuta.³⁰ Na Višem pedagoškom institutu, koji će uskoro dobiti novi naziv – Fakultet odgojnih znanosti (FSE), promiče se, počevši od 1970, temeljna didaktička reforma. Što se

tiče katehetske specijalizacije, u tom se razdoblju umnažaju katehetski predmeti u pravom smislu riječi: *fundamentalna katehetika, razvoj katehetske metodologije, predmeti iz povijesti katehetike.* Znakovito je također, počevši od 1972. godine, uvođenje raznih interdisciplinarnih predmeta u kojima sudjeluje više profesora. Djelatnost poučavanja proširuje svoja obzorja i pronalazi nova zanimljiva područja primjene: odnos između kateheze i kulture, zatim antropološka, biblijska i misijska dimenzija kateheze, odnos između kateheze i društvenog priopćavanja te između kateheze i poteškoća u čovjekovu razvoju, organizacijski i zakonodavni vidovi kateheze itd.

4.2.2. Istraživanja i izdavaštvo

Istraživanje na katehetskom području u tom se razdoblju znakovito umnaža i širi i na kvalitativnoj razini, pomoću raznih publikacija koje predavači objavljuju, zatim po seminarima i kongresima, u magistarskim i doktorskim tezama, eksperimentiranjem na području školskoga vjeronauka. Podsjećamo na glavne teme i područja.

– U svrhu poučavanja i katehetske formacije objavljuje se bogati niz »Priručnici katehetske pedagogije« (1970-1977). Riječ je o opsežnom i raščlanjenom katehetskom priručniku koji obuhvaća 16 svezaka.³¹

²⁸ Usp. E. ALBERICH, *La pedagogia catechistica dopo il Concilio*, u: »Orientamenti pedagogici« 16(1969)2, 292-325.

²⁹ Ni u talijanskoj Crkvi nije nedostajalo onih koji su optuživali ponekog predavača Katehetskog instituta, čak i za širenje »antropoloških izopačenosti«.

³⁰ Usp. R. GIANNATELLI, »La FSE nel periodo 1965-1980«, u: G. MALIZIA – E. ALBERICH (ur.), *A servizio dell'educazione. La Facoltà di Scienze dell'Educazione dell'UPS*, nav. dj., str. 51.

³¹ Usp. popis knjiga koje je objavila izdavačka kuća Elledici iz Leumann (To). Teološki odsjek: E. ALBERICH, *Orientamenti attuali della catechesi*,

– Posebno uspješan pothvat bilo je izdavanje »Pregleda časopisa« (Rassegna delle riviste), počevši od 1969, koji je nakon 1998. postao »Godišnji pregled katehetskih i religiozno-pedagoških rasprava« (Annale. Rassegna annuale di studi di Catechetic e di Pedagogia Religiosa). Započeo ga je Roberto Giannatelli, kojemu je pomagala Francesca Veronese. Želja mu je bila ponuditi međunarodnu sliku najvažnijih članaka koji su objavljeni u najprestižnijim katehetskim časopisima diljem svijeta.

– Posebna je pažnja usmjerena na *školski vjeronauk*, pomoću eksperimentiranja i objavljivanja raznih vjeronaučnih pomagala. Organizirana su različita znakovita istraživanja i na talijanskoj i na europskoj razini.³² Posebno valja spomenuti »interideološki« seminar (u rujnu 1971) o školskom vjeronauku, na kojemu su sudjelovali i raspravljali predstavnici raznih ideoloških i konfesionalnih strujanja, a nakon toga dobio širok odjek u talijanskim crkvenim i građanskim krugovima.³³

– Institut je pozvan i na suradnju s Kongregacijom za kler i s talijanskom Crkvom kod pripreme i proučavanja važnih postkoncilskih katehetskih dokumenata, kao što su *Temeljni dokument* Talijanskog katehetskog projekta,³⁴ *Opći katehetski direktorij* Kongregacije za kler (1971) i *novi katekizmi* Talijanske biskupske konferencije.

4.2.3. Sveučilišna razina

S obzirom na sveučilišno područje valjalo bi spomenuti sve one akademske ili paraakademske djelatnosti posuvremenjenja i formacije koje su ostvarene izvan Sveučilišta, u Italiji i u drugim državama. I ovdje se ograničavamo na spominjanje najznakovitijih činjenica:

– Posebno valja spomenuti *ljetne tečajeve* u Alto Adige za katehetsko posuvremenjivanje svećenstva i školskih vjerouči-

telja: Rocca di Papa (1965), Passo della Mendola (1966-1972), Colfosco di Val Badia (1973-1979), kao i sljedeće u Corvari (1980. i sljedećih godina). Od samoga početka te su tečajeve s oduševljenjem prihvatile Sv. kongregacija za studije i Sveta kongregacija za Koncil.³⁵

1972; E. ALBERICH, *Natura e compiti di una catechesi moderna*, 1972; G. GROPPPO, *Educazione cristiana e catechesi*, 1972; J. GEVAERT, *Esperienza umana e annuncio cristiano*, 1975; G. GOZZELINO, *I grandi temi del contenuto della catechesi*, 1972; C. BISSOLI, *La Bibbia nella catechesi*, 1972. Antropološki odsjek: J. GEVAERT, *Antropologia e catechesi*, 1971; G. MILANESI, *Sociologia della religione*, 1973 (prvo izdanje 1970); G. MILANESI – M. ALETTI, *Psicologia della religione*, 1973; N. BREUVAL i dr., *Comunicazione e catechesi*, 1977. Metodološki odsjek: G. PROVERBIO, *Problemi della scuola e della didattica*, 1972; U. GIANNETTO – R. GIANNATELLI, *La catechesi dei ragazzi*. 1. *Psicologia, mete, contenuti, opzioni metodologiche*, 1973; C. BUCCIARELLI, *Realtà giovanile e catechesi*. 1. *Motivazioni fondamentali*, 1973; G. GATTI, *La catechesi dei fanciulli*, 1975; C. BUCCIARELLI – F. PAJER – F. VERONESE, *Realtà giovanile e catechesi*. 2. *L'animatore e il metodo*, 1975; G. NEGRI, *Catechesi e mentalità di fede. Metodologia catechistica fondamentale*, 1976.

³² Usp. G. MILANESI, *Religione e liberazione. Ricerca sull'insegnamento della religione in Umbria*, SEI, Torino 1971; ISTITUTO DI CATECHETICA DELL'UNIVERSITÀ SALESIANA (ur.), *Scuola e religione*. 1. *Una ricerca internazionale. Situazione, problemi, prospettive*, Elledici, Leumann (To) 1971; ISTITUTO DI CATECHETICA DELL'UNIVERSITÀ SALESIANA (ur.), *Scuola e religione*. 2. *Situazione e prospettive in Italia*, Elledici, Leumann (To) 1973; ISTITUTO DI CATECHETICA DELL'UNIVERSITÀ SALESIANA (ur.), *Insegnare religione oggi*, 2 sv., Elledici, Leumann (To) 1977.

³³ Usp. *Dibattito sull'insegnamento della religione. Atti del »Colloquio« sull'insegnamento della religione nella scuola secondaria superiore (Roma, 5-6 novembre 1971)*, PAS-Verlag, Zürich 1972.

³⁴ Usp. CONFERENZA EPISCOPALE ITALIANA, *Il rinnovamento della catechesi*, Fondazione di Religione Santi Francesco di Assisi e Caterina da Siena, 1988 (prvo izd. 1970).

³⁵ Usp. J. M. PRELLEZO, *Facoltà di Scienze dell'Educazione: Origini e primi sviluppi (1941-1965)*, nav. dj., str. 44.

– Katehetski institut je surađivao s nekim salezijanskim centrima (Salezijanskim katehetskim centrom u Leumannu, Salezijanskim teološkim studentatom u Veroniz-Savalu, Regionalnim centrom katehetskog pastoralara u Bariju i drugima) u raznim *dvogodišnjim tečajevima za stručnjake iz katehetskog pastoralara* za postkoncilsko katehetsko posuvremenjivanje koji su organizirani u Torinu, Milanu, Veroni, Pordenoneu, Cassanu Murgeu. Na tim su tečajevima aktivno sudjelovali razni predavači Katehetskog instituta.

– Neki predavači Instituta bili su, a neki su još uvijek članovi *Europske katehetske ekipe*. U dva razdoblja za predsjednika je bio izabran E. Alberich (1974-1978. i 1990-1994). Claudio Bucciarelli i Francesca Veronese bili su članovi *Europske ekipe za katehezu adolescenata i mladih*.

– Godine 1973. započeli su *Talijansko-njemački susreti* o religioznoj pedagogiji, koji su 2003. održani trinaesti put. To su posebno vrijedni trenuci razmjene razmišljanja i iskustava među katehetskim stručnjacima iz Italije i Njemačke.³⁶

– Drugo bogato iskustvo što ga promiče Institut su *studijska putovanja* za predavače i studente po Italiji i inozemstvu (Amsterdam, Bruxelles, Nijmegen, Madrid, Pariz, München, Lion, Geneva itd.). Svrha tih putovanja je posjet odgovarajućim katehetskim ustanovama i susret s kvalificiranim osobama s područja kateheze.

– Organiziran je velik broj studijskih *seminara, kongresa, povremeni poludnevni znanstveni skupovi na Institutu*, uz sudjelovanje međunarodnih stručnjaka. Na tim se susretima raspravljalo o znakovitim temama koje su se odnosile na religiozni odgoj i katehezu.

– Institut je imao važnu ulogu i u nastajanju i djelatnosti Skupine talijanskih kateheta (Gruppo Italiano Catecheti, 1976),

koja je kasnije postala Udruga talijanskih kateheta.³⁷

Sve te djelatnosti na odlučujući su način doprinijele formaciji brojnih stručnjaka i istraživača na katehetskom području. Utješna je činjenica da brojni bivši studenti Salezijanskog sveučilišta u cijelom svijetu zauzimaju odgovorna mjesta i poučavaju kateheta na biskupijskoj, redovničkoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini (katehetski uredi, nacionalne komisije, fakulteti, studijski i formacijski centri i dr.).

Na kraju toga razdoblja valja se podsjetiti na znakovit događaj: posjet pape Ivana Pavla II našem Sveučilištu na blagdan sv. Ivana Bosca 31. siječnja 1981. U papinim riječima koje je tom prigodom uputio profesorima i studentima Salezijanskoga papinskog sveučilišta, izravno se ohrabruje katehetska dimenzija poslana Sveučilišta: »Jasno je da je Salezijansko papinsko sveučilište, a da to ne bude nauštrb njegovoga obilježja višeg studijskog instituta, pozvano širiti svoju evangelizacijsku ulogu po specifičnom 'katehetskom' ključu.«³⁸

5. POSLJEDNJA DESETLJEĆA (1981-2004): Ostvarenja i perspektive

Ovo posljednje razdoblje Katehetskog instituta započinjemo od akademske go-

³⁶ Te susrete na njemačkoj strani promiče i organizira Udruga katoličkih profesora katehetike (*Arbeitsgemeinschaft Katholischer Katechetikdozenten: AKK*) u suradnji s Udrugom njemačkih kateheta (*Deutscher Katecheten Verein*), a s talijanske strane Katehetski institut.

³⁷ Skupina talijanskih kateheta ustanovljena je 1976. na inicijativu ravnatelja instituta, centara i katehetskih časopisa koji izlaze u Italiji. Usp. C. BISSOLI, »Gruppo Italiano Catecheti«, u: M. PRANJIC (ur.), *Religijskopedagoško-katehetski leksikon*, nav. dj., str. 221.

³⁸ *Visita di Giovanni Paolo II all'Università Pontificia Salesiana*, u: »Amici dell'Università Pontificia Salesiana«, posebni broj, 1981, str. 11.

dine 1981-1982, godine u kojoj je specijalizacija u katehatici, zajedno s pastoralom mladih, povjerena novoj stvarnosti, a to je tzv. »Međufakultetski odsjek pastoralne mladih i katehetike«, koji je zatim, počevši od akademske godine 1987-1988, postao »Odsjek pastoralne mladih i katehetike« (Dipartimento di Pastorale giovanile e Catechetica). Taj odsjek, koju je želio tadašnji veliki kancelar, don Egidije Viganò, pripada dvama fakultetima: Teološkom fakultetu i Fakultetu odgojnih znanosti. On je zadužen za novi kurikulum, dok akademske titule ostaju u nadležnosti pojedinih fakulteta.

Stvaranje tog Odsjeka znači djelomičan raskid s utemeljujućim pravcem koji je kateheticu četrdeset godina uključivao u područje pedagogije. Istovremeno to znači i potvrdu središnje uloge, unutar Salezijanskoga papinskog sveučilišta, njegova pastoralnog i katehetskog poslanja. Doista, u programatskom pismu od 24. rujna 1979, kojim se određuje početak novog odsjeka, don Viganò, završavajući dugi hod obnove Salezijanskoga papinskog sveučilišta, ističe svoju namjeru da promiče »smjernice i odluke« kako bi upotpunio preustroj i posuvremenjenje Sveučilišta, naglašavajući kako je »prvi studijski kurikulum na Salezijanskom papinskom sveučilištu kurikulum pastoralne mladih i katehetike, a to je u Crkvi izričaj poslanja salezijanaca u evangelizaciji mladih«.

Katehetski institut, kao dio Fakulteta odgojnih znanosti, bit će očito angažiran u životu i organizaciji novog akademskog ustroja, dok istodobno nastavlja svoju djelatnost na raznim područjima istraživanja i katehetskog razmišljanja. To su godine u kojima, za pontifikata Ivana Pavla II, katehetsko područje doživljava neku vrstu usporavanja, čak i slabljenja u nekim svojim izričajima.³⁹

U taj okvir može se smjestiti i priprava i, godine 1982, objavljivanje *Katekizma Katoličke crkve*, o čemu je odlučeno prigodom održavanja izvanredne sinode biskupa 1985. godine, ali je vrlo daleko od duha i nakana Drugoga vatikanskog sabora.⁴⁰ Kao pozitivnoga valja se prisjetiti i priznati valjanost Općeg direktorija za katehezu Kongregacije za kler (1997), koji okuplja i ponovno aktualizira glavne postavke katehetske obnove postkoncilskog razdoblja.

Promotrimo li konkretnije opću pastoralnu i katehetsku praksu, posljednja dva desetljeća 20. stoljeća svjedočimo nezaustavljivom napretku procesa sekularizacije i raskršćanjenja, a s time i opće krize tradicionalnoga katehetskog sustava. Općenito se priznaje neprikladnost pastoralne »kršćanskoga svijeta« i prijeka potreba za evangelizacijskim opredjeljenjem kao prvenstvenim imperativom. S katehetskog gledišta, posebno se uočava kriza tradicionalnog procesa kršćanske inicijacije i nedostatnost »tridentske« paradigme, kao i relativna sterilnost kateheze djece i adolescenata.

S druge strane, ne nedostaju pozitivni vidici i obećavajuća ostvarenja kao što su npr. ponovno otkriće prvog navještaja i katekumenskih procesa, nastanak novih oblika zajednica, polagano potvrđivanje kateheze odraslih, nova iskustva obiteljske kateheze, obnovljeni naponi inkulturiranja vjere i kateheze itd. Može se ustvrditi kako u tom kontekstu Katehetski institut nastavlja raditi u smjeru svojih prvotnih zadataka,

³⁹ Možemo npr. podsjetiti, na glasovite francuske konferencije kardinala Ratzingera, *Trasmisione della fede e fonti della fede*, Piemme, Casale Monferrato 1985.

⁴⁰ Usp. E. ALBERICH, *Fidelidad del «Catechismo de la Iglesia Católica» a los principios catequéticos subyacentes al Vaticano II y explicitados en le «Directorio Catequístico General»*, u: »Teología y Catequesis« (1994)49, 133-153.

nastojeći ostati vjeran svojem identitetu i svojim tradicionalnim zadacima: vrednovanju antropoloških znanosti, središnjem mjestu pedagoške dimenzije, pozornost i prema eksperimentalnom istraživanju.

U tom razdoblju u vodstvu Instituta kao ravnatelji se izmjenjuju Roberto Giannatelli (1980-1983), Cesare Bissoli (1983-1986. i 1989-1995), Emilio Alberich (1986-1989), Zelindo Trenti (1995-2001) i, od 2001, Cyril De Souza. Djelatnost Katehetskog instituta obogaćena je dolaskom novih predavača: Cyrila De Souze (1987, kultura, evangelizacija i kateheza), Giuseppea Morantea (1993-1999, uvođenje u kršćanstvo, katehetska metodologija, religiozna pedagogija osoba s poteškoćama u razvoju), Ubalda Montiscija (2001, uvođenje u kršćanstvo, katehetska metodologija, formacija kateheta), Jeromea Vallabaraja (2002, fundamentalna katehetika, kateheza odraslih).

Institut, kao sastavni dio Fakulteta odgojnih znanosti, nastavlja svoje djelovanje kao skupina za istraživanje i proučavanje širokog područja katehetike, te pruža odgovarajuće poučavanje za specijalizaciju i posuvremenjenje. Tijekom godina na cijelom je Sveučilištu, pa tako i na specijalizaciji iz pastoralne mladosti i katehetike, znatno porastao broj studenata i njihova međunarodna pripadnost.

I ovdje se mogu spomenuti tri uobičajena područja akademskog zalaganja: *poučavanje, istraživanje i sveučilišne djelatnosti*.

5.1. Poučavanje

U aktivnosti poučavanja postupno se, u skladu s promjenama koje zahtijeva vrijeme, povećavalo obzorje internacionalnosti. Otvaraju se nove teme i perspektive: misionarstvo, interkulturalnost, međureligijski dijalog, novi zahtjevi inkulturacije, opće promišljanje uvođenja u kršćanstvo, uspon katekumenata.

Evangelizacijsko opredjeljenje, koje sada općenito prevladava, neprekidno otvara nove vidike i izazove. Sve se više izražava nezadovoljstvo zbog nesuglasja između postojeće misijske situacije u gotovo svim crkvenim kontekstima i katehetske prakse koja ponajviše ostaje vezana na podjelu prema dobi. Utvrđuje se kako je kriterij dobi svakako postao drugotnim s obzirom na stvarni odnos subjekata prema kršćanskoj vjeri.

Krajem devedesetih godina dvadesetoga stoljeća, perspektiva 2000. godine i nadolazak novoga tisućljeća potiču pojavu novih zahtjeva i problema. Razne biskupske konferencije naglašavaju *hitnu potrebu evangelizacije i prvog navještaja vjere*.⁴¹ Na katehetskom polju – kao što je već spomenuto – traži se »nova katehetska paradigma«, koja već omogućuje da se uoči hitnost nekih zahtjeva, kao što su poosobljenje vjere, prvenstvo iskustva, bitna uloga zajednice, hitnost inkulturacije, središnje mjesto kateheze i pastoralne odraslih.⁴² Sve se to snažno živi u našem Institutu koji nastoji, u svom području istraživanja i posredstvom poučavanja, ozbiljno odgovoriti na te zahtjeve.

5.2. Istraživanja i publikacije

Prvenstveni zadaci i interesi članova Instituta ostaju tradicionalni, iako s otvara-

⁴¹ Usp. npr. LES ÉVÊQUES DE FRANCE, *Proposer la foi dans la société actuelle*, Cerf, Paris 1997; DIE DEUTSCHEN BISCHÖFE, *Zeit zur Aussaat – Missionarisch Kirche sein*, Sekretariat der Deutschen Bischofskonferenz, Bonn 2000; CONFERENZA EPISCOPALE ITALIANA, *Comunicare il Vangelo in un mondo che cambia. Orientamenti pastorali dell'Episcopato italiano per il primo decennio del 2000*, Elledici, Leumann (To) 2001; *Plan de acción de la Comisión Episcopal de Enseñanza y Catequesis. Trienio 2002-2004*, Edice, Madrid 2002.

⁴² Usp. E. ALBERICH, *Un nuovo paradigma per la catechesi. Istanze e prospettive catechetice in un recente convegno parigino*, u: »Catechesis« (2003)4, 3-9.

njem i promjenama koje su svojstvene novim situacijama. Različite publikacije svrstavaju se u biblioteke: *Katehetske studije i istraživanja* (od 1982), *Škola i religija* (od 1988), *Kateheza i kultura danas* (2000),⁴³ *Religiozna pedagogija* (2001).⁴⁴ Posebice možemo podsjetiti na nekoliko smjerova studija i na razne publikacije posebnoga značenja.

Što se tiče povijesnog područja, valja prije svega spomenuti razne publikacije o *povijesti moderne kateheze* čiji je autor Pietro Braido, koje su zatim proširene i objavljene u njegovom veoma važnom tekstu o katehezi između 1450. i 1850.⁴⁵ Valja se podsjetiti i na brojna doktorska istraživanja – koja su vodili napose P. Braido i U. Gianetto – koja su proučila brojne značajne katehetske likove iz dalje i bliže povijesti kao što su Tertulijan, sv. Robert Bellarmin, mons. L. Pavanelli, mons. L. Vigna, mons. Rodolfi, J. A. Jungmann, J. Hofinger, M. van Caster, A. Nebreda, D. S. Amalorpavadass, P. A. Liégé, A. Exeler, J. H. Westerhoff i drugi.

Za Institut je vrlo zahtjevan zadatak bio priprava i objavljivanje *Katehetskog leksikona*. Bilo je potrebno nekoliko godina istraživanja i sučeljavanja (1982-1986), pod vodstvom Josepha Gevaerta, da bi se dovršilo to djelo, koje je uključilo suradnike iz raznih naroda i koje predstavlja posebno vrijedno djelo za sve one koji proučavaju katehezu i za odgovorne na katehetskom području.⁴⁶ Valja se prisjetiti i bogatog pomagala *Studirati katehétiku*, što ga je priredio J. Gevaert. Riječ je o brižnoj prikupljenoj dokumentaciji sveukupnoga bibliografskog materijala koji se odnosi na katehetsko područje.⁴⁷

Druga posebna područja proučavanja i istraživanja bila su *kateheza odraslih* i *formacija kateheta*. O ovoj posljednjoj temi ovih je godina provedeno intenzivno istraživanje, posebice onoga što se odnosi na

poznavanje situacije i problema u Italiji. Posebno valja spomenuti tri fundamentalna istraživanja na ovom području: doktor-

43 Dosad su u izdavačkoj kući Editrice Elledici objavljene sljedeće knjige: J. GEVAERT, *Male e sofferenza interrogano. Atteggiamenti cristiani di fronte alla sofferenza*, 2000; J. GEVAERT, *La proposta della fede a chi non conosce il Cristo. Finalità, destinatari, contenuti, modalità di presenza*, 2001; G. MORANTE, *Una presenza accanto. Orientamenti e indicazioni per la pastorale e la catechesi con persone in situazione di handicap in parrocchia*, 2001; G. MORANTE, *Preadolescenti, adolescenti e confermazione. Processi che favoriscono la crescita della fede nell'iniziazione cristiana... E dopo!*, 2002; C. BISSOLI (ur.), *Annunciare la salvezza cristiana oggi. Problemi, confronti, proposte nella comunicazione catechistica*, 2002; C. BISSOLI (ur.), *La morte, ultimo atto? Come comunicare la fede cristiana nelle «ultime realtà»*. *Problemi, confronti, proposte*, 2003; C. BISSOLI – G. MORANTE (ur.), *La Bibbia nella catechesi perché e come. Riscoprire la Bibbia per riscoprire la fede. Problemi, confronti, proposte*, 2004.

44 Svesci objavljeni u izdavačkoj kući Elledici: Z. TRENTI, *Educare alla fede. Saggio di pedagogia religiosa*, 2001; E. ALBERICH, *La catechesi oggi. Manuale di catechetica fondamentale*, 2001 (hrvatsko izdanje: *Kateheza danas. Priručnik fundamentalne katehetike*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb 2002); R. TONELLI, *La narrazione nella catechesi e nella pastorale giovanile*, 2002; ISTITUTO DI CATECHETICA (ur. E. ALBERICH – U. GIANETTO), *Andate e insegnate. Manuale di catechetica*, 2002; Z. TRENTI, *La fede dei giovani. Linee di un progetto di maturazione alla fede dei giovani*, 2003; E. ALBERICH – A. BINZ, *Adulti e catechesi. Elementi di metodologia catechetica dell'età adulta*, 2004 (hrvatsko izdanje: *Odrasli i kateheza. Elementi katehetske metodologije za odraslu dob*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb 2002).

45 P. BRAIDO, *Lineamenti di storia della catechesi e dei catechismi dal »tempo delle riforme« all'età degli imperialismi (1450-1870)*, Elledici, Leumann (To) 1991.

46 ISTITUTO DI CATECHETICA (Facoltà di Scienze dell'Educazione) dell'Università Salesiana di Roma, *Dizionario di Catechetica*, priredio Joseph GEVAERT, Elledici, Leumann (To) 1986. Leksikon je preveden na španjolski, katalonski, slovenski i hrvatski (usp. M. PRANJIC [urednik hrvatskog izdanja], *Religijskopedagoško katehetski leksikon*, Katehetski salezijanski centar, Zagreb 1991).

47 J. GEVAERT, *Studiare catechetica. Introduzione e documentazione di base*, Elledici, Leumann (To) 1983 (6. izd., Roma-UPS 2004).

sku disertaciju Lucia Soravita, objavljenu 1983,⁴⁸ doktorsko istraživanje Giusepea Morantea koje, deset godina nakon prethodnog spomenutoga, nudi nov prikaz situacije i formativne problematike.⁴⁹ Tu je i treće istraživanje, provedeno u suradnji raznih profesora Katehetskog instituta i drugih autora, koje točno definira sadašnju situaciju i nudi konkretne puteve formativnog prosljedaja, uz poštivanje raznih tipologija (različite kategorije kateheta) i specifičnih kompetencija.⁵⁰

Posebno zanimanje je na Institutu uvijek pobuđivala tema *školskog vjeronauka*, posebice s obzirom na Italiju. Nakon istraživanja G. Milanesia sedamdesetih godina⁵¹ i sljedećih (P. Damu i drugi studenti), taj su oblik istraživanja zatim nastavili Guglielmo Malizia i Zelindo Trenti, koji su mogli slijediti i uočiti probleme i izazove što ih na svom putu susreću u tom poučavanju, o kojemu se neprekidno raspravlja i čija je budućnost uvijek nesigurna.⁵²

S obzirom na školski vjeronauk vrlo značajno iskustvo bio je i projekt »Viva la Vita« (»Živio život«) za osnovnu školu. Izvršna ekipa profesora i suradnika (Roberto Giannatelli, Cesare Bissoli, Margherita Dragoni, Rina Gioberti, Anna Stefanangeli, Teresa Salera, Anna Paporozzi, Maria Luisa Mazzarelli i Franco Lever) intenzivno je radila na stvaranju projekta, eksperimentiranju i izradi didaktičkih tekstova, te odgovarajućim priručnicima za vjeroučitelje.⁵³ Redakcijski rad i eksperimentalno istraživanje pratio je niz vrlo uspješnih kongresa-tečajeva za formaciju i posuvremenjenje vjeroučitelja.

Drugi kolektivni rad posebnog značenja bilo je djelo koje je ostvareno pod vodstvom Zelinda Trentija u suradnji s profesorima raznih fakulteta. Riječ je o priručniku/pregledu za vjeroučitelja objavljenom pod naslovom *Religio*.⁵⁴ Isti je profe-

sor osim toga promaknuo niz studija i istraživanja na području školskog vjeronauka i, u posljednje vrijeme, uspjeli priručnik za vjeroučitelja.⁵⁵

U nabranjanju publikacija moramo spomenuti i posljednji važni kolektivni rad koji je priređen u okviru Katehetskog instituta: pripremu i objavljivanje *Katehetskog priručnika* za poučavanje katehetike u sjemeništima i drugim ustanovama i za formaciju katehetskih djelatnika.⁵⁶

48 Usp. L. SORAVITO, *I catechisti in Italia. Identità e formazione. Indagine su 20000 catechisti*. Pubblicazione a cura dell'Istituto di Catechetica dell'Università Pontificia Salesiana (Roma), Elledici, Leumann (To) 1983.

49 Usp. G. MORANTE, *I catechisti parrocchiali in Italia nei primi anni '90. Ricerca socio-religiosa*, Elledici, Leumann (To) 1996.

50 Usp. C. BISSOLI – J. GEVAERT (ur.), *La formazione dei catechisti. Problemi di oggi per la catechesi di domani*, Elledici, Leumann (To) 1998.

51 G. MILANESI, *Religione e liberazione. Ricerca sull'insegnamento della religione in Umbria*, a cura dell'Ufficio catechistico regionale umbro, SEI, Torino 1971.

52 Usp. G. MALIZIA – Z. TRENTI (ur.), *Una disciplina in cammino. Rapporto sulla situazione dell'insegnamento della religione cattolica nell'Italia degli anni '90*, SEI, Torino 1991. Usp. također drugu publikaciju istih autora: *Una disciplina al bivio. Ricerca sull'insegnamento della religione cattolica in Italia a dieci anni dal Concordato*, SEI, Torino 1995.

53 Usp. ISTITUTO DI CATECHETICA (ur.), *Viva la Vita*, 5 sv., Elledici, Leumann (To) 1977-1979. Tekst je objavljen u raznim izdanjima: Sv. I. *Occhi aperti sulla vita* (prvi razred), 1977; sv. II. *Scoprire la vita con gli occhi degli altri* (drugi razred), 1977; sv. III. *La storia della nostra vita è dentro di noi* (treći razred), 1977; sv. IV. *Liberiamo la Vita* (četvrti razred), 1979; sv. V. *Progettiamo la vita* (peti razred), 1979.

54 Z. TRENTI i dr., *Religio. Enciclopedia tematica dell'educazione religiosa*, Piemme, Casale Monferato (AT) 1998.

55 Z. TRENTI (ur.), *Manuale dell'insegnante di religione. Competenze e professionalità*, Elledici, Leumann (To) 2004.

56 ISTITUTO DI CATECHETICA, *Andate e insegnate. Manuale di catechetica*, Elledici, Leumann (To) 2002.

5.3. Sveučilišne djelatnosti

S obzirom na djelatnosti i formaciju izvan Sveučilišta, valjalo bi spomenuti brojne manifestacije i djelatnosti. Posebice valja spomenuti *Ljetne tečajeve* organizirane u Val Badiji, Val di Fassi i zatim u Chianciano Terme; nastavljane »Talijansko-njemačkih susreta«; studijska putovanja; sudjelovanje i organiziranje kongresa i seminara; nedavnu inicijativu »katehetskih foruma«; zalaganje profesora u savjetodavnom radu i u raznim oblicima suradnje. To međutim već pripada suvremenoj povijesti.

6. GLEDAJUĆI PREMA BUDUĆNOSTI

Panoramski pregled pola stoljeća postojanja Katehetskog instituta koji smo ovdje pružili obavezuje nas da pogledamo i prema budućnosti, ponovno potvrdivši vlastiti identitet, te da obnovimo odluku o vjernosti vlastitom poslanju. Razmišljajući o tom identitetu i o tom poslanju, čini se opravdanim i nužnim ponovno potvrditi sljedeće konkretne zadatke:

- Katehetski institut, u Fakultetu odgojnih znanosti i unutar Salezijanskoga papinskog sveučilišta, mora nastaviti pružati svoj specifični doprinos središnjem *odgojnom* i *katehetskom zalaganju* koje obilježava Salezijansko sveučilište.
- Katehetski institut mora se uvijek osjećati vezanim uz *Fakultet odgojnih znanosti*, vjeran utemeljiteljskoj »karizmi« u okviru koje je nastao. U tom smislu valja ponovno potvrditi njegovo zalaganje za poštivanje konstitutivne *pedagoške* dimenzije njegove djelatnosti.

- Dosljedan tom svom identitetu, Katehetski institut je posebice pozvan obratiti pažnju na razvoj svoga razmišljanja i istraživanja, na *humanističke znanosti* i na eksperimentalno *istraživanje*, u neprekidnom dijalogu s teološkim znanostima.
- U sveopćem sklopu katehetskog razmišljanja i prakse, Katehetski institut se treba razlikovati po svojoj vjernosti obnoviteljskom poticaju *Drugoga vaticanskog sabora*, odbijajući svaku napast nazadovanja ili povratka prošlim katehetskim paradigmatima koje su u međuvremenu nadidene. U toj je perspektivi važno ne zaboraviti obilježja slobode i relativne autonomije koja priliče sveučilišnoj ustanovi.
- U punom pristajanju uz crkveno opredjeljenje za *evangelizaciju*, Katehetski institut svoju pažnju upravlja, kao područje proučavanja i istraživanja, na crkvenu *katehezu*, na *školski vjeronauk* i, općenito, na šire područje *religioznoga odgoja*. U tom svom zalaganju uvijek će morati pažljivo promatrati znakove vremena, duboke promjene u društvu kao i nove izazove koje današnji svijet stavlja pred katehetske i odgojne pothvate.
- I u tome će promicati odnose dijaloga i suradnje s međunarodnim pastoralnim i katehetskim ustanovama i studijskim centrima.
- Institut će, ne zanemarujući svoju pozornost prema talijanskoj Crkvi, uvijek držati otvorenim široko obzorje svoga *europskog i svjetskog projiciranja*, što je danas više nego ikada aktualno i potrebno.